

Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΙΩΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟΝ ΤΗΣ 25ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ 1821

Τό ἑσπέρας τῆς Δευτέρας, 14^{ης}/27^{ης} Μαρτίου 2023, ἔλαβε χώραν σχολικὴ ἑορτὴ εἰς τὴν αἵθουσαν τελετῶν τῆς ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Ἀγίας Σιών Πατριαρχικῆς Σχολῆς πρὸς τιμὴν τῆς ἐθνικῆς ἐπετείου τοῦ 1821.

Τὴν τελετὴν ταύτην ἐτίμησαν ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πατὴρ ἡμῶν καὶ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ.κ. Θεόφιλος, ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα κ. Εὐάγγελος Βλιώρας, ἡ Πρόξενος κ. Χριστίνα Ζαχαριουδάκη καὶ μέλη τοῦ Προξενείου, ὁ Πρόεδρος τῆς Σχολικῆς Ἐφορείας Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἱεραπόλεως κ. Ἰσίδωρος, Ἀγιοταφῖται Πατέρες καὶ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς παροικίας Ἱεροσολύμων.

Ἡ τελετὴ περιέλαβε προλόγισιν τοῦ Σχολάρχου Ἀρχιμανδρίτου π. Ματθαίου διὰ τὸ νόημα τοῦ ξεσηκωμοῦ τῶν Ἑλλήνων τοῦ 1821 καὶ τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας τῆς φιλολόγου καθηγητρίας κ. Πολυμνίας Ἀγγελώνια μέ ἐπικεντρον τὴν προσφορὰν τῆς θράκης καὶ τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος αὐτῆς Σαμοθράκης εἰς τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα, ὡς ἔπεται:

«Μακαριώτατε, ἐκλαμπρότατε κε Γενικέ Πρόξενε, Σεβασμιώτατε, πρόεδρε τῆς Σχολικῆς Ἐφορείας, Σεβαστοὶ Ἀρχιερεῖς, Σεβαστοὶ Πατέρες, Κυρίες καὶ Κύριοι, ἀγαπητὰ παιδιὰ.

Οἱ ἐκδηλώσεις τιμῆς με τοὺς καθιερωμένους πανηγυρικοὺς λόγους εἶναι οὐσιαστικές, γιατί τονώνουν το εθνικό μας φρόνημα καὶ καλλιεργοῦν τὴν ἱστορικὴ μας συνείδηση. Εἶναι ἱκανοὶ νὰ μας τροφοδοτήσουν με τὶς ἠθικὲς ἀξίες καὶ τὰ οράματα που καθοδήγησαν καὶ ἐνέπνευσαν τοὺς Ἕλληνες ἐπαναστάτες τοῦ 1821.

Ἡ Ἐπανάσταση τοῦ '21 προετοιμάστηκε μεθοδικά, ὕστερα ἀπὸ αρκετά, προηγούμενα, ἀποτυχημένα κινήματα, που ξεκίνησαν λίγο καιρό μετὰ τὴν υποδούλωση ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανούς. Ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ κατάφερε νὰ παραμείνει ἀδούλωτη γιὰ τετρακόσια χρόνια, νὰ ξεσηκωθεί καὶ νὰ διεκδικήσῃ τὰ δίκαιά της. Ἄλλωστε, «πίστη σημαίνει σιγουριά γι' αὐτὰ που ἐλπίζουμε καὶ βεβαιότητα γι' αὐτὰ που δε βλέπουμε» διαβάζουμε στὴν Πρὸς Εβραίους (11.1) Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Ἡ συμβολὴ τῆς θράκης στὴν ἐθνικὴ μας παλιγγενεσία εἶναι παντελῶς ἀποσιωπημένη καὶ πλην ὀρισμένων αναφορῶν, ἡ θράκη ἀπουσιάζει προκλητικὰ ἀπὸ τὴν ἐπίσημη ἐρευνα καὶ γνῶση γιὰ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821.

Ὡς γνήσιο τέκνο τῆς θρακικῆς γῆς – καὶ δη τῆς Σαμοθράκης- θὰ ἐστιάσω στὴν ἀγνωστὴ συνεισφορὰ τῆς θράκης στὸν ἐθνικοαπελευθερωτικὸ ἀγῶνα καὶ στὴν Ἐλευθερία που ἀργήσε 100 χρόνια.

Αὐτὴ ἡ γεωγραφικὴ περιοχὴ εἶχε τὸ μειονέκτημα νὰ βρίσκεται πολὺ κοντὰ στὴν Κωνσταντινούπολη, τὴν πρωτεύουσα τῆς Ὀθωμανικῆς Αυτοκρατορίας, καὶ στὶς θρακικὲς πόλεις στάθμευαν μεγάλες στρατιωτικὲς δυνάμεις τῶν Τούρκων. Ἡ

γεωμορφολογία της περιοχής δεν βοηθούσε την ανάπτυξη μαζικού επαναστατικού κινήματος, εκμηδενίζοντας τη δυνατότητα για ανάπτυξη κλεφτοπόλεμου και διαφυγής στα βουνά. Παρόλα αυτά, η συμβολή του θρακικού Ελληνισμού στην Επανάσταση του 1821 υπήρξε σημαντική.

Στην επανάσταση, στη Μολδοβλαχία συμμετείχε και ο Αθανάσιος Καραμπελιάς ή Μπελιάς από την Κορνοφωλιά του Έβρου. Αρχικά, είχε σχηματίσει δικό του αντάρτικο σώμα στο Σουφλί, αλλά αργότερα, αφού το 1818 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρία· είχε τραγικό τέλος, έπεσε σε τουρκική ενέδρα, ενώ κατευθυνόταν προς το Νότο. Τραυματίστηκε σοβαρά, συνελήφθη, μεταφέρθηκε σιδηροδρόμιος στην Αδριανούπολη, όπου και απαγχονίστηκε. Ο θρύλος του «Μπελιά» αποτυπώνεται σε δημοτικό τραγούδι σε γνήσια κορνοφωλιώτικη διάλεκτο:

«Ποιός είδε ήλιον το βραδύ και άστρο το μεσημέρι,

ποιος είδε τον Καραμπελιά, του Καπετάν Θανάση,

η μάνα του, που κάθονταν σε ένα σταυροδρόμι,

όποιοι διαβάτες κι αν περνούν, όλους τους ερωτούσε :

Διαβάτες πού' θεν έρχεσθε, μην είδατε τον γιό μ',

το γιό του Καραμπελιά, του Καπετάν Θανάση;...».

Στο κίνημα του Αλέξανδρου Υψηλάντη στη Μολδοβλαχία συμμετείχαν θρακιώτες φοιτητές και εργαζόμενοι σε ευρωπαϊκές χώρες, παισιώνοντας τον Ιερό Λόχο, μαχόμενοι ηρωικά στη μάχη στο Δραγατσάνι.

Μετά την έναρξη της Επανάστασης του 1821 επαναστατικές ενέργειες παρατηρήθηκαν και στην Αίνο (τέλη Απριλίου-αρχές Μαΐου 1821), όταν οι Αινίτες κατέλαβαν προσωρινά το κάστρο. Στην απελευθέρωση της πόλης βοήθησαν πλοία των Ψαριανών και των Αινιτών και διακρίθηκε ο πλοίαρχος Χατζή Αντώνης Βισβίζης. Διοικούσε το μπρίκι 'Καλομοίρα' με πλήρωμα 140 ναύτες μαζί με τη γυναίκα του, Δόμνα Βισβίζη. Υποστήριξε με το καράβι του την επανάσταση του Εμμανουήλ Παπά στη Χαλκιδική, συμμετείχε στις ναυμαχίες του Άθω, της Λέσβου και της Σάμου. Μετά τον θάνατό του σε μάχη (21 Ιουλίου 1822), το έργο του συνέχισε η ηρωίδα γυναίκα του, Δόμνα Βισβίζη. Το επιβλητικό πλοίο 'Καλομοίρα' της οικογένειας, έκανε το τελευταίο του ταξίδι ως πυρπολικό για να ανατιναχθεί, από τον πυρπολητή Ανδρέα Πιπίνο στα στενά του Τσεσμέ, η φρεγάτα Χαζνέ Γκεμισί, το θησαυροφυλάκιο του τουρκικού στόλου.

Στις 18 Απριλίου 1821 απαγχονίστηκαν στην Αδριανούπολη 26 Έλληνες πρόκριτοι δίπλα στην πόρτα του μητροπολιτικού ναού. Ο πρώην οικουμενικός πατριάρχης Κύριλλος ΣΤ' συνελήφθη στην Αδριανούπολη, διαπομπεύτηκε στους δρόμους της πόλης από γενιτσάρους και απαγχονίστηκε σε κιγκλίδωμα παραθύρου του μητροπολιτικού μεγάρου.

Στις 19 Απριλίου 1821, οι κάτοικοι της Σαμοθράκης δήλωσαν στον διοικητή του νησιού ότι «του λοιπού είναι Έλληνες ελεύθεροι και κατά συνέπειαν, δεν έχουνι πλέον να πληρώσι φόρους εις τον Σουλτάνον». 1^η Σεπτεμβρίου 1821, έφτασαν στη Σαμοθράκη 1.000-2.000 Οθωμανοί με το στόλο του σφαγέα της Χίου Καρα Αλή. Οι Οθωμανοί, διαδίδοντας ότι θα παραχωρούσαν αμνηστία, απέκλεισαν στη Χώρα τους

Έλληνες και αφού επέλεξαν 700 εξ αυτών, τους δολοφόνησαν.

Τη σφαγή ακολούθησαν συγκλονιστικές ιστορίες γυναικών που, για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων, ρίχνονταν με τα παιδιά τους σε γκρεμούς. Γύρω στις 2.000 ήταν τα άμεσα θύματα των σφαγών, ενώ οι Σαμοθρακίτες πρόκριτοι κρεμάστηκαν από τους ιστούς των πλοίων του Γαλαξιδίου που είχε αιχμαλωτίσει ο οθωμανικός στόλος. Οι άνδρες αποκεφαλίζονται, εκτός από μερικούς που τους φυλάγουν, για να τους κρεμάσουν στα κατάρτια πλοίων, όταν θα γυρίζουν στην Κωνσταντινούπολη. Ακόμη οι Τούρκοι δεν ξέχασαν να στοιβάξουν σε σωρούς τα κομμένα κεφάλια κάτω από τα παράθυρα του Γάλλου υποπρόξενου».

Ο Ίωνας Δραγούμης, ο οποίος ήταν στις αρχές του 20^{ού} αιώνα Πρόξενος στην Αλεξανδρούπολη, έφερε στο φως συγκλονιστικά στοιχεία για το Ολοκαύτωμα της Σαμοθράκης, ενώ έφερε το λογχισμένο Ευαγγέλιο, στο Εθνολογικό Μουσείο Αθηνών. Μόλις το 1980, η Ακαδημία Αθηνών τίμησε τη Σαμοθράκη με το χρυσό μετάλλιο, γιατί «...αυτή κατά τους Αγώνες της Εθνεγερσίας, ολοκαύτωμα υπό βαρβάρου Ασιάτη δυνάστη γενομένη, ουκ επαύσατο και σήμερα δια την αυτής ελληνικότητα αγωνιζομένη».

Ο Auguste Vinchon εμπνεύστηκε από τα τραγικά γεγονότα και φιλοτέχνησε τον αριστουργηματικό πίνακα "Après le Massacre de Samothrace" («Μετά τη σφαγή της Σαμοθράκης») (1827) που βρίσκεται στο Λούβρο.

1.800-2.000 άτομα έγιναν σκλάβοι, πουλήθηκαν σε αγορές της Ευρώπης, στην Αίγυπτο και την Ανατολή. Ανάμεσα σε αυτούς ήταν και οι Άγιοι μάρτυρες, οι πέντε μάρτυρες εκ Σαμοθράκης, οι οποίοι σκλαβώθηκαν και με τη βία αρνήθηκαν τον Χριστό και έγιναν μουσουλμάνοι. Μάλιστα ο Μανουήλ εις των πέντε πουλήθηκε στην Αίγυπτο, έμαθε και την αραβική γλώσσα και επιδόθηκε στη μελέτη του Κορανίου και των άλλων βιβλίων των Αράβων.

Επέστρεψαν στο νησί με φιρμάνι του Μαχμούτ Β΄. Κάποτε όμως ήρθε στη Σαμοθράκη ένας ιεροδικαστής που είχε πολλή εξουσία- καδής- ο οποίος ήταν άνθρωπος πολύ σκληρός και ωμός και αυστηρός τηρητής των νόμων. Έτσι διέταξε να συλληφθούν οι πέντε μάρτυρες και να οδηγηθούν στη Μάκρη, όπου ήταν η έδρα της διοίκησης. Όταν τους οδήγησαν μπροστά στον διοικητή τούς ρώτησε για την καταγωγή τους και τη ζωή τους.

Οι άγιοι με ήρεμο τρόπο του απάντησαν για την καταστροφή, την αποδοχή του Ισλάμ και την επιστροφή στο Χριστιανισμό «δεν δεχόμαστε με κανένα τρόπο να υποταχούμε πάλι στην ασέβεια. Ο Χριστός είναι η ζωή μας, Τον οποίο ζούμε και θα ζήσουμε, για Τον οποίο προτιμούμε με κάθε προθυμία να πεθάνουμε, παρά τις πρόσκαιρες αμαρτωλές απολαύσεις, των οποίων το αποτέλεσμα είναι η αιώνια κόλαση. Κρατήστε για τον εαυτό σας τα αγαθά που μας προτείνετε, τα οποία φθείρονται. Εμείς είμαστε Χριστιανοί και Χριστιανοί θα παραμείνουμε, απατηθήκαμε κάποτε εξαιτίας ανωριμότητας και αρνηθήκαμε τον Χριστό, που είναι η αιώνια ζωή, Τον οποίο τώρα ομολογούμε και κηρύττουμε με θάρρος μπροστά σε όλους. Στον Χριστό πιστεύουμε και Χριστιανοί θα πεθάνουμε. Δεν πρόκειται να κατορθώσεις να μας απομακρύνεις από την αλήθεια».

Αφού βασανίστηκαν, θανατώθηκαν στις 6 Απριλίου 1835, Δευτέρα του θωμά. Αντίγραφο του χειρογράφου της Ακολουθίας που έγραψε το 1843 ο μοναχός Ιάκωβος για τους Πέντε Νεομάρτυρες του νησιού (Εμμανουήλ, Μιχαήλ, Θεόδωρος, Γεώργιος

και Γεώργιος) που δολοφονήθηκαν το 1835, αφού επέστρεψαν στην Ορθοδοξία.

Η Ελληνική Επανάσταση ανέδειξε ήρωες. Φαντάζουν ως υπερ- ήρωες στα μάτια μας. Αλλά δεν ήταν παρά μόνο άνθρωποι, που με πνεύμα αυτοθυσίας και χωρίς να περιμένουν καμία ανταπόδοση έπραξαν αυτό που έπρεπε, την ώρα που έπρεπε, έπραξαν τα πάντα για τους πάντες. «Πρέπει να σκέφτεται κανείς σαν ήρωας για να μπορεί να συμπεριφέρεται σαν ένας απλά αξιοπρεπής άνθρωπος». (May Sarton, 1912-1995, Αμερικανίδα ποιήτρια).

Ο Έλλην κινείται στην αιχμή μεταξύ Ζωής και Θανάτου. Είναι πρότυπο Φιλοπατρίας και Αρετής Παιδείας και Καλοκαγαθίας. Ύψωση ηθική, έξαρση ψυχική, καθολικό πνεύμα αυταπάρνησης μέσα σε ολοκληρωτική απόφαση θυσίας, μέσα σε ολοσχερή κατάλυση φόβου, μέσα σε απόλυτη γενίκευση ηρωισμού που σπανιότατα έχει διαπιστώσει η Παγκόσμια Ιστορία. Τιμή και δόξα στους ήρωες!

«Ας μη βρέξει ποτέ

το σύννεφον, και ο άνεμος

σκληρός ας μη σκορπίσει

το χώμα το μακάριον

που σας σκεπάζει.»

(Ανδρ. Κάλβου, Ωδή τετάρτη [IV] Εις τον Ιερόν Λόχον)

ΖΗΤΩ Η 25^Η ΜΑΡΤΙΟΥ»

ΠΗΓΕΣ:

<https://mikrasiatis.gr/online-seminario-i-agnosti-symvoli-tis-thrakis-stin-et-hnegersia/>

<https://www.dramini.gr/i-symvoli-ton-thrakioton-stin-epanastasi-toy-1821/>

http://www.kornofolia.gr/product_info.php?cPath=34list=1&products_id=131

<https://kastropolites.com/epanastasi-moldovlaxia-thrakes-agonistes/>

<http://ainites.gr/wp-content/uploads/.pdf>

<https://syrosstories.wixsite.com/syrosstories/post>

<https://www.defence-point.gr/news/1821-i-agnosti-oloklirotiki-sfagi-ellinon-e-nos-nisioy-mas>

<https://www.komotinipress.gr/to-agnosto-olokaftoma-tis-samothrakis/>

<https://www.imerisia-ver.gr>

<https://www.orthodoxianewsagency.gr/gnomes/li-septemvriou-1821-i-aposiopimeni-kai-agnosti-sfagi-tis-samothrakis/>

<https://gegonotstomikroskpio.com/2018/>

<https://www.gnomikologikon.gr/authquotes.php?auth=2213>

https://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/tools/concordance/browse.html?cnd_id=5&text_id=946

Τό πρόγραμμα τῆς τελετῆς περιεῖχε ὡσαύτως ᾄσματα ὑπό τήν μουσικήν Διεύθυνσιν τοῦ κ. Βασιλείου Γκοτσοπούλου, ἀπαγγελίας μαθητῶν, θεατρικά δρώμενα μέ θέμα τόν Ἀθανάσιον Διάκον, τήν Σφαγήν τῆς Χίου καί τήν Ἑξοδον τοῦ Μεσολογγίου ὡς φαίνεται ὧδε:

<https://jerusalem-patriarchate.info/wp-content/uploads/2023/03/Microsoft-Word-Πρόγραμμα.pdf>

Δι' ὅλων τούτων ἐπανῆλθον εἰς τήν μνήμην τά ἀφόρητα καί ἀνείπωτα δεινοπαθήματα τῶν Ἑλλήνων ὑπό τῶν Ὀθωμανῶν κατακτητῶν ἐπί τετρακόσια ἔτη καί ὁ ἱερός ἀγών τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῆς τυραννίδος ταύτης, μέ ἀπαράμιλλον γενναιότητα, μέ θυσίας, μέ ἀπωλείας περιουσιῶν καί ζωῶν καί ἀποτυχίας, ἀλλά καί μέ τήν τελικήν νίκην μετά ἀπό 8 ἔτη, μετά τήν Ναυμαχίαν τοῦ Ναυαρίνου (20 Ὀκτωβρίου 1827), ἡ ὁποία ἔδωσεν εἰς αὐτούς τό ἐλεύθερον ἑλληνικόν κράτος, μέ πρῶτον Κυβερνήτην τόν «Ἅγιον τῆς Πολιτικῆς», Ἰωάννην Καποδίστριαν.

Ὁ Μακαριώτατος καί ὁ κ. Βλιώρας ἐπήνεσαν τήν ἐπίδοσιν καί ἀπόδοσιν τοῦ Σχολάρχου, τῶν καθηγητῶν καί τῶν μαθητῶν, αἱ ὁποῖαι συνετέλεσαν εἰς τήν ἐπιτυχίαν τῆς τελετῆς, καθ' ὅτι αὕτη προεκάλεσε συναισθήματα συγκινήσεως καί ἐθνικῆς ὑπερηφανείας, ἀπαραιτήτων διά τήν συνέχειαν τῆς ἐν ἐλευθερίᾳ ζωῆς τοῦ ἔθνους ἡμῶν καί τῆς καρποφορίας τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Πατριαρχείου.

Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας